

[H. P. Johansen.]

loven af 1937 nødvendiggør. Jeg beder den højtærede Minister korrigere dette, hvis Forholdet er anderledes, end jeg har opfattet det.

Nu har altsaa Folketinget ændret Forslaget paa et enkelt Punkt: Fristen for at opnaa Tilskud er nu sat til 1. April 1950. Jeg vil gerne forstaa denne Bestemmelse saaledes, at der skal være ganske særlige Forhold til Stede og ganske særlige Hindringer at henvise til, for at en Kommune kan faa Tilskud efter Udløbet af den givne Frist. Jeg vil mene, at hvis der er Byggematerialer, og hvis der er Arbejdskraft til Stede, maa det være Kommunens Pligt at respektere den her givne Frist. Jeg tilføjer, at jeg har selv været inde paa den Tanke, om ikke det vilde fremme Sagerne, hvis Ministeriet opfordrede Kommunerne til i Løbet af et Aars Tid at færdigbehandle og indsende Planer. Jeg forstaaer godt Vanskelighederne ved bl. a. at opnaa Enighed om en ny Skoleordning rundt omkring i Kommunerne, men Vanskelighederne bliver jo ikke mindre, fordi man udskyder Sagen fra det ene Aar til det andet.

Saa vil jeg gerne slutte med at minde om, at det ofte er blevet sagt, at vort Lands største Rigdom bestaar i, at vi har et dygtigt og oplyst Folk, og det anerkendes ogsaa af andre Nationer, men hvis vi vil bevare dette gode Omdømme, maa vi ogsaa drage Omsorg for, at vor Folkeskole er fuldt paa Højde med andre Landes Skolevæsen, helst lidt bedre. Og det er efter min Opfattelse ikke saa godt, at det ene Hold Børn efter det andet, i hvert Fald mange Steder, forlader Skolerne uden at høste Udbytte af det værdifulde, som jeg mener den nye Skolelov rummer. Men jeg haaber paa, at denne Tilskudslov og Forholdene i det hele og Interessen ude i Kommunerne snart vil bevirke en Ændring til det bedre i saa Henseende, med andre Ord, at Loven vil blive anvendt overalt, saa snart det er gørligt.

Med disse Ord takker jeg for Lovforslaget og anbefaler det gerne til en hurtig og velvillig Behandling her i Tinget.

Stegger Nielsen: Loven om Folkeskolen af 18. Maj 1937 indførte dels et højere Timetal, dels adskillige nye Fag. Det var vel ikke mindst om dette, Diskussionen dengang fandt Sted, og Uenigheden opstod her paa Rigsdagen, saaledes som den foregaaende Taler var inde paa. Men selve Folkeskoleloven i hele dens Opbygning med øget Krav om Timer og Fag affødte jo et stort Byggeri særlig i vore Landkommuner.

Jeg har altid hørt til dem, der mener — og jeg har faaet dette bestyret gennem min Erfaring fra mit Arbejde i et af vore Amter —, at det var et stort Fortrin ved Loven, at den gav Plads for kommunalt Selvstyre ogsaa paa dette Omraade, saa at man kunde indrette sig med et centraliseret Skolevæsen, men ogsaa kunde blive staaende ved et Skolevæsen af mere udstykket Karakter, hvor Afstandene gjorde det nødvendigt, saaledes som 1814-Loven i sin Tid skaffede os det i Danmark. Det var et stort Plus ved Folkeskoleloven, at den gav Plads for begge Muligheder.

Jeg hører fremdeles til dem, som med stor Tilfredshed har set paa, at man udbyggede de mindre Skoler, hvor det var naturligt og mest formaalstjenligt, men naturligvis ogsaa indrettede et centraliseret Skolevæsen, hvor Afstandene og den Slags Ting ikke lagde Hindringer i Vejen derfor. Vi har i Randers Amt faaet begge Dele sideløbende, idet vi har fulgt det Princip at behandle hver Kommune efter dens særlige Beskaffenhed og Struktur og under Hensyntagen til de mange forskellige Forhold, som her spiller ind. Saaledes mener jeg det er rigtigst at gaa frem ved Administrationen af denne Lov. Skolen er til for Befolkningens Skyld, og det er i første Linie Befolkningens Tarv, vi maa varetage.

Det øgede Byggeri, som Loven affødte, Indretning af Særlokaler og andre nye Skolelokaler, saasom Gymnastiksale, Anlæg af Idrætspladser og Skolehaver, stillede store Krav til Kommunerne; ikke saa meget til vore Købstadkommuner, for de havde i alt væsentligt det højere Timetal og i Almindelighed ogsaa Særlokalerne i Forvejen; og København, Frederiksberg og Gentofte er jo undtaget fra Loven.

Folkeskolelovens Tilskudsparagraf, § 63, virkede i sin første Form ikke stærkt animerende paa Byggeriet, saaledes som ogsaa den højtærede Undervisningsminister nævnte det. Det var saaledes, at dette Tilskud, som det jo var indirekte efter 1937-Loven, til at begynde med ydedes med indtil Halvdelen af 35 000 Kr., altsaa til den enkelte Skole 17 500 Kr., specificeret nærmere i Paragraffen med Beløb for de enkelte Grupper af Nybygninger og Nyanlæg. Disse Tilskud animerede, som sagt, ikke særlig stærkt til at gaa i Gang med Byggeriet, og da Tidsfristen 1948 laa et Stykke ud i Tiden, kom der heller ikke særlig stærk Fart i Byggeriet de første Aar.

Jeg vilde gerne i denne Forbindelse sige, at det er ikke saaledes, at Sogneraadene ude omkring nærer stor Uvilje imod Folke-